

IRODALOM

KÖNYVISMERTETÉS.

József Ákos: A tacskó. A tacskóbarátok bizonyára nagy örömmel fogják üdvözölni az országszerte ismert tenyésztő tollából megjelent pompás kis munkát, amely nemcsak terjedelmével, hanem költséges kiállításával — a pazar bőkezűséggel közreadott és nagyon tanulságos képek révén — egyaránt arra van hivatva, hogy mindent megtaláljunk benne, amit a tacskókról tudni akarunk.

A tacskó történetének rövid vázolója után részletesen foglalkozik a fajtajellegekkel, teljes kynologiai szakszerűséggel.

A következő fejezetben a tacskóval való vadászat sokféleségét írja le; itt nem egy érdekes adatot találnak majd még azok is, akiknek már gyakrabban volt dolga ezzel az intelligens kutya-fajtával.

A gyakorlati szakember számára a tenyésztésről, elhelyezés-, ápolás- és nevelésről szolgáló fejezetek lesznek a legértékesebbek, mert ezekben hosszú évek tapasztalatait adja közre az illusztris szerző, nem feledkezvén meg a leggyakoribb tacskóbetegségek felsorolásáról, illetőleg azok gyógyításáról sem.

Ha még megemlítjük, hogy a kiállításokkal és versenyekkel kapcsolatos tudnivalókat sem hagyja figyelmen kívül és függetlenül egy fedezési és ellési táblázatot is közöl, úgy hisszük, nem túlozunk, ha azt állítjuk, hogy régen volt kezünkben egy ilyen minden tekintetben kiválóan használható részletmunka.

Ára: 2.50 pengő. Megrendelhető a szerzőnél, Bagó Mihály könyvnyomdája, Dombóvár címen.

KÜLFÖLDI LAPSZEMLE

„ZEITSCHRIFT FÜR WELTFORSTWIRTSCHAFT.“ (Band III., Heft 6—8. 1936.)

A 323—480. oldal számozású füzet nagyobb közleményeinek sorát Bernhard ny. professzor és szász országos erdőmester „Az összes

török erdőknek állami tulajdonba való átvétele" című tanulmányában érdekesen és meggyőzően mutat arra, hogy a törökországi jelenlegi különleges birtokviszonyok között és az ország és a nép jólétére való tekintettel legegyszerűbb, ha az állam veszi birtokba a már letarolt, elpusztított erdőterületeket és a fennmaradt összes erdőket.

Ezután *Cretzoiu Pálnak* „*A pallisi kőrís Romániában és a Balkánfélszigeten*“ c. közleménye következik. Szerző közli, hogy ezt a kőrísfajt a Duna deltájában első ízben Miss Marietta Pallis gyűjtötte, akiről Willmott angol botanikus nevezte el azt pallisi kőrísnak. Ez a fafaj kétségkívül egyike a Balkánfélsziget északkeleti részén Európa legritkábban előforduló és legérdekesebb kőrísfajainak. Románia déli részein, főleg a nyirkos talajokon, de leginkább a Duna mentén fordul elő. Ezenkívül Dél-Dobrudzsában és a Maritza völgyében is található.

Harmadik nagyobb közlemény a tharandti erdészeti főiskolán szervezett „*Külföldi és Gyarmatügyi Erdőgazdasági Intézet*“-nek, a volt német gyarmatok fafajtáin végzett kutatási eredményeit feltüntető „*A kameruni őserdők tropusi fái leírása*“-nak folytatása.

A „*Nemzetközi Erdőgazdasági Tudósítás*“ rovatában a *folyó évi budapesti nemzetközi erdőgazdasági kongresszus szabályzata* is kimerítően van ismertetve.

A rovat többi részeiben különféle világrészekből eredő *fa- és erdőgazdasági és irodalmi hírek* vannak közölve, melyek közt igen érdekes az „*Északamerikai Egyesült Államok*“-ról szóló rész leírása, *Heske professzor 7 eredeti fényképfelvétele után készült képpel díszítve*. Igen érdekes összefoglalást olvashatunk *dr. Junghaustól* is, ki az *európai államok 1935. évi erdőgazdaságpolitikai eredményeit* ismerteti e rovatban.

Dr. Tomasovszky Imre.

ALLGEMEINE FORST- UND JAGD-ZEITUNG. IV—VII. szám.

Popescu: Az ellenőrző eljárás. (Die Kontrollmethode.) 135—147. 196—211. és 233—245. oldal.

A doktori értekezésként benyújtott munka kétségtelenül figyelmet érdemel, mert azon kevesek egyike, amely a sokat vitatott eljárás számára megfelelő matematikai alapokat kívánt keresni.

Ez már csak azért is érdekes, mert hiszen Németország, Svájc és Franciaország szaklapjai egyre sűrűbben foglalkoznak a *Biolley* által kidolgozott és az ő nevével elválaszthatatlanul összeforrt rendszerrel (amelyet sajtóságai folytán *Baader* az egyetlen *induktív* hozadékszabályozási eljárásnak minősít) anélkül azonban, hogy az egymástól csak árnyalatokban elütő, vagy akár élesebb

ellentéteket felmutató változatokat valamilyen, biztos alapot jelentő közös nevező révén próbálták volna egybevetni.

Nem lehet célunk, hogy a terjedelmes munkát részleteiben is ismertessük. Itt röviden csak a felépítésére utalhatunk, amelyben a történeti fejlődés rövid vázolója után a gyakorlatban alkalmazott eljárásokat ismerteti főbb jellegeik alapján (*Gournaud, Biolley, H. A. Meyer Kalitsch, Müller, Eberbach* stb.).

Az egyes eljárások közötti lényegbeli különbség csak a kivitel módjai szerint, tehát: *a)* törzstömegfelvétel, *b)* vastagsági fokok és osztályok képzése és *c)* a növedék számítás alapján állapítható meg. Erre vonatkozólag szerző táblázatokba foglalt és igen instruk-tív adatokkal szolgál.

Különös figyelmet szentel a műszerhibából származó eltéréseknek és az „egyéni szórás”-nak (a hibás bemondás, feljgzés okozta eltérések, stb.), amellyel kapcsolatban megállapítja, hogy a munka helyes és gondos megszervezése, beleértve a felvételt végző személyzet megválasztását is, egyik legfontosabb feltétele az eredmény pontosságának.

A fatömege minél pontosabb megállapítására a növedékszámítás, illetőleg hozamszabályozás szempontjából van szükség, amivel részletekbemenően és igen világos okfejtéssel a IV. fejezet foglal-kozik.

Nem kis nehézséget okoz azoknak a jellegeknek a megállapítása, amelyek a szálalóerdő-típusoknak a szálerdő alakoktól való számszerű világos elkülönítését teszik lehetővé, miután *Biolley* iskolája a famagasságot és kort, mint jellemző tényezőket, elvetette és helyette a törzsszám szerinti elosztást vette alapul.

Ezekre a kérdésekre vonatkozóan az V. fejezet ad felvilágosítást, amelyben a szálalóerdő ideális állapotát jelentő *törzsszám-egyensúly* megállapítására használatos három módszert, az ú. n. *francia eljárást, H. A. Meyer* és *Böhmer* módszereit ismerteti.

A II. fejezet a szálalóerdőknek különböző szempontok szerint való osztályozását adja (fatömeg, vastagsági osztályok, törzsszám-elosztás szerint stb.) annak a hangsúlyozásával, hogy a szálalóerdő életében az előkészítő ú. n. nevelő időszak után minden erdőrészlet keretén belül a törzsszámeloszlás és a fatömeg szerint bizonyos egyensúlynak kell beállni, ami a tartamosan maximális teljesítőképességet jelenti.

Munkájának II. részében szerző a szálaló üzem módnak a román erdőgazdaságban való bevezetését teszi megvitatás tárgyává és itt a fennálló természeti és gazdasági előfeltételek alapján helyes következtetésekkel megállapítja, hogy ennek a kétségtelenül leg-belterjesebb gazdálkodást kívánó eljárásnak a kárpáti erdőkben is megfelelő talaja lenne (különösen a jegenye-fenyvesekben) de az erdők feltáratlansága, valamint a fennálló üzemi és adminisz-

trációs nehézségek következtében általánosabb érvényesítéséről ezidő szerint szó sem lehet.

Müller: Bádeni erdő és bádeni táj. („Der badische Wald in der badischen Landschaft.“) 217—233. oldal.

A színesen megírt szép tanulmány sorban tárgyalván Bádén tájegységeit, természetvédelmi célokat szolgál és mint ilyen, iskola-példája lehet hasonló téma feldolgozásának.

ÖSTERREICHISCHE VIERTELJAHRRESSCHRIFT FÜR FORSTWESEN.

1936. II. szám.

Mosser: Karinthia erdészeti viszonyai. (Die forstlichen Verhältnisse des Landes Kärnten.) 65—84. oldal.

A teljes részletességgel megírt ismertetést azért tartjuk említésre méltónak, hogy akit esetleg ennek az erdődús osztrák tartománynak erdészeti viszonyai érdekelnek, útmutatást találjon, hol keressen megfelelő felvilágosítást. A munka felöleli Karinthia általános fekvését és éghajlatát, az erdőt alkotó fafajokat, az alkalmazott gazdasági eljárásokat, az erdőrendezéstani viszonyokat s az erdők jövedelmezőségét, az erdősítési munkálatokat, útépitéseket, erdővédelmi intézkedéseket, erdészeti mellékhaszonvételeket, az erdészeti szolgálati rendtartást, a növényzociológiai kutatásokat és az egyesületi életre vonatkozó adatokat.

SCHWEIZERISCHE ZEITSCHRIFT FÜR FORSTWESEN.

1936. VII—VIII. sz.

Ammon: Gyérités és száraló erdőgazdaság a tartamos értékmelés szempontjából. (Durchforstung und Plenterwirtschaft im Lichte nachhaltiger Wertleistung.) 205—220. oldal.

Mint a száraló erdőgazdaság lelkes barátja, egy érdekes példát közöl ennek az erdőalaknak a teljesítőképességéről, amelyhez az adatokat Steffisburg község erdeje szolgáltatta.

A grafikonok nagyon tanulságosak és igazolni látszanak azt a feltevést, hogy ha maximum gyanánt a nagyméretű választékok tartamos szolgáltatását várjuk az erdőtől, akkor erre a száraló-erdő valóban a legalkalmasabb.

A felhozott példa szerint az 1914—34-ig terjedő 20 évi idő átlagaként az összes kitermelt famennyiségből 40% esik a fűrészrönköre és 75.5% az összes szerfára, hektáronként 7.7 m³ hozadékkal, 304 frank pénzértékben. Az összes gazdasági és fenntartási költségek levonása után a tiszta haszon hektáronként és évenként 232 frank (a nyers bevétel 75%-a!); ha pedig a növedéknek a magasabb vastagsági fokokban való gyarapodását, mint értéknövekvést vesszük számításba, úgy ezen a címen is a 20 éves időszak alatt hektáronként 246 franknyi értékgyarapodás jelentkezik.

A számok mindenesetre igen szép képet festenek a szálaló erdőről.

Ne felejtjük azonban el, hogy a példaképen felhozott erdő összes területe mindössze 179 hektár, amelyen mintaszerű gazdálkodás folyik. Sőt azt is feltehetjük, hogy a legjobb termőhelyi osztályokkal van ebben az esetben dolgunk, amelyek maximális fatermést produkálnak a rajtuk levő luc- és jegenyefenyő állományokban.

A szerző meggyőződése szerint nemcsak a tartamos hozam-szolgáltatás szempontjából, de a minőségbeli érték kívánalmai szerint is a szálaló erdőalak jelenti az ideális állapotot.

Az utóbbi állítás — ha az egykorú, gondosan kezelt, vágásos szálerdő gyönyörű, egyenletese, ígtiszta törzseire gondolunk, — legalább is erősen vitatható. Ezenkívül a szálalóerdő legfőbb célja a nagyméretű törzsek termelése, ma már távolról sem az az egyedül üdvözítő gazdasági ideál, amelyre törekedniünk kell. Hiszen a német szaklapok is egyre sűrűbben hangoztatják, hogy a piacnak elsősorban középerős és gyengébb anyagra van szüksége, de a lehető legnagyobb mennyiségben!

Így tehát bizonyára akkor vagyunk a helyes állásponton, ha *Ammon* fejtegetéseit a speciális svájci keretek között jól megfelelő rendszer dicséretének tekintjük, anélkül azonban, hogy azt például a hazai viszonyok között tűzön-vízen keresztül érvényesíteni akarnók.

Knuchel: Egy kátránnyal való telítési kísérlet eredményei. (Ergebnisse eines Versuchs mit Teerölimpregnierung.) 220—230. old.

A svájci szövetségi vasutak megbízásából egyik faimpregná-lással foglalkozó cég 1908-ban nagyobb mennyiségű kátránnyal telített és telítetlen vasúti talpfát és táviró-oszlopot ázott el a tartósság megállapítása céljából. A szerző által bemutatott képek, amelyek a 6., illetőleg 26. év után eszközölt felülvizsgálásról számolnak be, igen tanulságosak. Megerősítik többek között az eddigi fetevést, hogy büknél az álgeszt nem előnyös, mert nem telíthető és így az álgeszt nélküli telített bükktalpfák sokkal tovább állnak ellent az idő romboló hatásának; viszont megállapítást nyert a kísérletekből az is, hogy a fülledt bükkfából készült talpfa, ha telítik, épen olyan szívós, mint az egészséges fából készült.

A tölgy és vörösfenyő kiválóan tartották magukat telítés nélkül is, a vörösfenyő a tölgnél is jobban és nagyon csekély mértékben indult pusztulásnak az erdei fenyőtalpfa is, ha tiszta gesztfából készült.

Legérdekesebb adatot azonban a kísérlet a telítés mértékére vonatkozólag szolgáltatva, amennyiben bebizonyosodott, hogy a *Rüping*-féle részleges telítés éppen olyan jól konzerválja a fát,

mint a teljes telítés; utóbbtól tehát a takarékoság szempontjából el lehet tekinteni.

WIENER ALLGEMEINE FORST- UND JAGD-ZEITUNG. 20—30. számig.

Schreiber: Növénytenyésztés és fajkutatás az erdészeti termelés szolgálatában. (Pflanzenzüchtung und Rassenforschung im Dienste forstlicher Produktion.) 89—90. és 93—94. oldal.

A szükséges örökléstani fogalmak megvilágítása után először azokat a tanulmányokat ismerteti, amelyek az erdészetben felmerülhető nemesítési célokkal foglalkoznak és mindjárt dícséretes tárgyilagossággal megállapítja, hogy az összes körülményeket egybevetve, főleg a technikai nehézségek azok, amelyek szinte áthághatatlan akadályokat állítanak hosszú életű, későn ivaréretté váló és legnagyobbbrészt idegen beporzásra utalt erdei fáinkkal kapcsolatban minden mesterséges beavatkozás elé.

Ami természetesen egyáltalán nem lehet ok arra, hogy az erdészeti kísérleti állomások ezt a nagyjelentőségű kérdést is teljes komolysággal munkaprogramjukba ne iktassák.

A gyérítéssel kapcsolatos „nemesítő kiválasztástól“ nem sokat lehet várni, mert hiszen már *Engler* kísérletei bebizonyították, hogy az elnyomott, sínylődő lucfenyő magvából is pompás növésű, egészséges utódok fejlődhetnek; a kísérletezés útja tehát csak vagy az önbeporzáson alapuló nemesítő kiválasztás, vagy pedig a rokonfajtáknak egymással való keresztezése lehet.

Előbbi, mint fentebb említettük, nagy nehézséggel jár és igen hamar degenerációs jelenségekhez vezet.

Dengler kísérletei az erdei fenyővel kapcsolatosan igazolták, hogy az önbeporzásból származott tobozok magja 75—80%-ig léha maradt.

Itt tehát helyesebben járunk el akkor, hogyha egy kisebb állományból gondos kiválasztás alapján a szemmel megállapíthatóan egyforma növésű, egészségi állapotú és vélelmezhetően azonos örökletességű tulajdonságokkal is bíró egyedeket hagyván vissza, minden anyafáról külön gyűjtetjük be a magot, ezekből külön nevelünk csemetéket (idegen beporzástól gondosan megőrizvén őket) és a csemetékből ismét csak azokat hagyjuk meg további magtermelés céljaira, amelyek szintén azonos tulajdonságokat mutatnak.

Az ilyen kísérletek természetesen hosszú időt vesznek igénybe; végleges véleményt arra vonatkozólag, hogy mennyiben örökletes valamely tulajdonság, csak a 3—4 generációnál mondhatunk.

A vizsgálatok célja elsősorban az illető fafaj ellenálló képességének, a növényi és rovári károsítók elleni immunitásának a növelése.

Zederbauer már 1906-ban megindította ilyen értelmű kísérleteit, újabban *Schmidt*, *Wettstein-Westersheim*, *Lochow* és *Fleischmann* foglalkoztak behatóbban a kérdéssel.

A keresztezésre maga a természet mutat példát, különösen a több változattal bíró erdei fáinknál, így a nyár- és fűzféléknél. Ezekkel kapcsolatban különösen az amerikai *Stout* végzett nagy-jelentőségű kísérleteket, amelyeknek eredményeként nem egy gazdasági szempontból különösen értékes fűzfajtát tenyésztett ki a gyakorlat számára.

Dengler az erdei fenyővel kapcsolatosan bizonyította be, hogy az igen könnyen keresztezhető úgy a banks-, mint pedig a törpe fenyővel, még könnyebb a kereszteződés azonban az erdei fenyő különböző klímaváltozatai között. És ez az a körülmény, amelyik hangsúlyozottan figyelmezteti az erdőgazdát a megfelelő származású mag beszerzésére.

A mindvégig nagyon érdekes fejtegetések a gyakorlati erdőgazda számára is sok érdekes részlettel szolgálnak.

Dolezal: A vágásforduló és leszállítása mint a gazdasági válság következménye. (Der Umtrieb und seine Herabsetzung, als Folge der Wirtschaftsnot.) 97—98. oldal.

Az erdőgazdaság két termelő tényezőjének, a területnek és az időnek alapján minden üzemterv egy *térbeli* és egy *időbeli rendet* kíván biztosítani a gazdálkodásban.

Előbbi főleg a lehető legnagyobb *gazdaságosságra* törekszik, utóbbi pedig a *tartamosságot* kívánja biztosítani.

A vágásforduló így az időbeli szabályozás egyik tényezője meghatározza a fakészletet és az üzemi tőke nagyságát, valamint a vágáskorra vonatkoztatott növedéket is.

Amilyen nagy a jelentősége tehát az üzem zavartalan menete és tartamossága szempontjából, ép annyira kívánatos, hogy az adott termőhelyi és gazdasági viszonyok között legcélszerűbbnek talált vágásforduló meg ne változtattassék.

Az erdőgazdaság sok nehézségével teljesen tisztában lévő szerző azonban, igen érdekes okfejtései során kimutatja, hogy a mai ropant súlyos gazdasági viszonyok közt az előbb kimondott elv igen sok esetben nem vihető keresztül, mert az erdőgazdaság jövedelmezősége (Ausztriában!) teljesen válságba jutott s az üzemek fenntartása csak a tőkéhez való hozzányulás alapján lehetséges.

Mindezeknek oka pedig a túlságos nagyra méretezett adókules és a szociális terhek, amelyeknek revíziója nélkül a szomszéd ország erdőgazdaságának talpraállítása el sem képzelhető.

Tehát talán nincs is olyan nagyon sok okunk a panaszzkodásra!

Schimitschek: Sarjerdők károsítói és az ellenük való védekezés. (Schädlinge und Schädlingsbekämpfung im Ausschlagwald.) 101—103. és 107—108. oldal.

A kiváló érökkel megírt tanulmány erdögazdák számára készült és anyagát ennek megfelelően taglalja.

A károsítók felsorolásánál külön tárgyalja a levélkárosítókat, a hajtás ellenségeit, azután azokat, amelyek a sarjadzást csökkentik és végül a kambiumban és a fatestben élőket.

A károsítás megelőzését, illetőleg leküzdését alábbi csoportok szerint adja:

- a) biológiai rendszabályok,
- b) ellenállóképes fajták kiválasztása és tenyésztése,
- c) gazdasági rendszabályok és végül
- d) technikai védekezési módok.

Részletekbemenően a tanulmánnyal nem foglalkozhatunk, de hangsúlyozni kívánjuk, hogy az általánosan ismert adatokon kívül a sarjerdögazdálkodás szempontjából figyelemreméltó megállapításokat tartalmaz.

Hitz: Svájc erdögazdasága. (Die Schweizer Fortswirtschaft.) 94—95. és 108—109. oldal.

A klasszikus tömörségű ismertetés felöleli mindazokat az adatokat, amelyek megközelítő tájékoztatást tudnak adni Svájc erdészeti viszonyairól.

Soyka: A fa épségbentartásának rendszabályai. (Massnahmen zur Gesundheitung des Holzes.) 119—120. oldal.

A legfőbb kívánalom: idejében kiszállítani a termelt fát az erdőből. Nagy mennyiség esetén intenzív gazdaság tehát nem nélkülözheti a kellő feltárást, amelynek legbiztosabb eszközei a kisvasutak és teherautóval is járható utak.

Magas hegységben legtöbbször elkerülhetetlen a nyári döntés. A tharandti főiskolán végzett kísérletek igazolják, hogy puhafánál ez egyáltalán nem megy a minőség rovására, ha a ledöntött fa további kezeléséről gondoskodás történik.

Ahol fennáll annak a veszélye, hogy a faanyag túlhoszú ideig (a következő év tavaszáig) marad a vágásban, ott azonban ajánlatos a nyári vágás helyett késő ősze halasztani a munkát.

Szükség esetén a törzseknek a döntés előtt való gyűrűzése is segítséget jelent a döntés idejéig való, erősebb mértékű kiszáradás révén.

Korhadás ellen azonban az úgynevezett *ozmózis-eljárást* alkalmazták, még pedig döntött törzseken épp úgy, mint álló fákön.

Ez abból áll, hogy a meggyűrűzött törzseket a gyűrűzés helyén, illetőleg a rönköket bütüjükön *Wolman*-sókeverékkel ke-

nik be, amely az ozmózis, illetőleg diffúzió-törvénye szerint a törzsbe behatolván, azt a korhadástól megvédi.

Keményfa esetén, különösen bükknél, ajánlatos a legnagyobb elővigyázat, mert a bükk tudvalevőleg hamar befülled.

Még a tűzifánál is ügyelnünk kell erre, mert a fülledés csökkeneti az áru értékét. A műfánál, ha a kiszáritás körül nehézségek merülnek fel, ajánlatos a törzsek lekérgetése. Némely helyen az úgynevezett *mecklenburgi eljárást* alkalmazzák, amely abból áll, hogy a nyár közepén ledöntött törzsön rajtahagyják a teljes lombkoronát a levelek elfonnyadásáig, ugyancsak a fában lévő fölös víztartalom elvezetése céljából.

Roller: A fegyverhasználat kiterjesztéséről szóló törvény. (Die Gesetzgebung über den erweiterten Waffengebrauch.) 123—125. és 1930—131. oldal.

Az erre vonatkozó törvényes intézkedések nem egységesek Ausztriában; a kérdés az autonómia hatáskörébe tartozik és így mindegyik tartomány külön szabályozta.

Burgenland kezdeményezésére azonban 1933—1935-ig valamennyi tartomány elfogadta a fegyverhasználat kiterjesztésének alapelvét és ebben bizony határozottan megelőzték Magyarországot.

A fegyverhasználat joga természetesen odaát is a vadóri vizsga letételéhez és a vadór hivatalos felesketéséhez van kötve, de ezen a megszorításon túl jóval több biztonságot nyújt a személyzetnek, mint a mi törvényes intézkedéseink, mert a vadórnek, még harmadik személy megvédése céljából is joga van fegyverét használnia!

Krcs: Ökológia és erdőrendezés. (Ökologie und Forsteinrichtung.) 129—130. old.

Ökológia alatt ma az összes természettudományok legfelsőbb szintézisét értjük, mint a természeti jelenségeknek egymáshoz és az emberhez való viszonyát.

Az erdőrendezéstan ezzel szemben céltudatos emberi tevékenységből fakad és meghatározott célok elérésének szolgálatába van állítva.

A szerző igen érdekes logikus okfejtéssel bizonyítja be, hogy az erdőrendezéstannak mégsem szabad pusztá sémává, iróasztalnál végzett szám-zsonglőrösködéssé válnia, mert biztos alapjait, a gyakorlati élethez való tökéletesebb símulását éppen a természeti tényezők fokozott ismerete és figyelembevételé biztosítja számára.

Tehát a talajviszonyok, a fakészlet összetétele és teljesítő-képessége és végül a klimatikus viszonyok azok a tényezők, ame-

lyek együttes hatása az üzemterv célkitűzéseinél döntő szerepet kell, hogy kapjon,

REVUE DES EAUX ET FORÊTS. 1936. VI. sz.

Areoleo: A fapiac nemzetközi megszervezése. (Organisation internationale du marché du bois.) 539—545. oldal.

A túltermelés átka újabban az erdőgazdaságot is elérte. A legutolsó évtizedekben a fapiacon a kereslet főleg a lakosság szaporodásával tartott lépést, de egyéb okok is indokolták. Így pl. többek között a háborúban elpusztított területek ujjaépítése, régi épületek restaurálása, vasútak, ipartelepek létesítése, a fényüzési ipar újabb követelményei, a papírfogyasztás fokozódása, a műselyemipar hallatlan térhódítása stb.

1930 óta azonban igen érzékenyen érezhető a fakereslet esőkenése. Így pl. maga Anglia is, mely a fapiacon mindig mint árszabályozó uralkodott, faimportját az 1927. évi 9,137,000 m³-rel szemben 1931-ben 7,604,000 m³-re csökkentette, Németország fabehozatala pedig u. a. években 5,008,000 tonnáról 2,845,000 tonnára csökkent.

A fakereslet ilyen mértékű esőkenését a fátfelhasználó iparok fokozódó dekonjunktuurájával magyarázhatjuk, mivel a bútoripar, a csomagoló szerkezeteket (láda stb.) előállító iparok stb. az általános pangásban nagy mértékben kénytelenek aktivitásukat csökkenteni.

Csökkentette a faszükségletet a fa helyettesítése is betón, vas és rétegelt lemezek által, de Oroszországnak a világpiacon való újbóli megjelenése is, azáltal, hogy már 1931-ben a világ-szükséglet 20%-át dobta piacra, minek következtében egyéb fatermelő országok szerepe a világpiacon erősen háttérbe szorult. Párhuzamosan az általános keresletcsökkenéssel, lerontotta az erdőgazdaságok értékesítő lehetőségeit a fa árának nagymérvű — majdnem 50%-os — esőkenése, valamint a mind általánosabbá váló autarkias politika is, amely az exportáló államokban a fa értékesítési átlagát igen erősen, sokszor a racionális érték alá süllyesztette.

A Varsóban 1931-ben megtartott kongresszus átérezte a világfapiac leromlott állapotát, s arra törekedett, hogy nemzetközi együttműködéssel a fát felkínáló és kereső államok között kiegyenlítőddést hozzon létre, a kereslet-kínálat szabályozásával és a faárak további zuhanásának megakadályozásával. Felállította az elvet, hogy a kongresszuson résztvevő államok fakeresletét mennyiségben és piacok szerint százalékokban is osszák el az egyes államok között, s ahhoz igazodva állapíttassék meg az exportáló államok export-részesedési kvótája. Az 1932-ben Genfben megtartott gyűlés már végrehajtási szabályokat is állított fel, amelyek gyakorlati bevezetése nemsokára meghozta a kívánt

eredményeket is, mivel nem kevésbé fontos államok, mint pl. Nagybritánia, Németország, Kanada, Finnország, Franciaország, Olaszország, Lengyelország, Hollandia, Svédország, Románia, Csehország, Lettország és Jugoszlávia képviselői avval az elszánt óhajjal vettek részt rajta, hogy az értekezlet irányelveit minden vonatkozásban meg is valósítják.

Az 1932 őszen Bécsben megtartott kongresszus már eredményekről is számolhatott be. Ezen a kongresszuson Belgium, Spanyolország, az Egyesült-Államok, Finnország, Franciaország, Görögország, Magyarország, Olaszország, Lettország, Hollandia, Lengyelország, Románia, Svédország, Csehország, Oroszország és Jugoszlávia vettek részt. Itt összeállították azoknak az államoknak a jegyzékét, amelyek kötelezően alávetették magukat a fapiacot nemzetközileg szabályozó előírásoknak. Hat állam, még pedig Ausztria, Lettország, Lengyelország, Románia, Csehország és Jugoszlávia azonnal elhatározta, hogy kölesönös egyetértésben fogják a jövőben a fapiac irányítását ellátni. Ezt megvalósítandó egy állandó bizottságot létesítettek Bécs székhellyel, az ú. n. C. I. B.-t (*Comité permanent International de la production et de l'industrie et du commerce du Bois*). Ebben a bizottságban Franciaország 1933 óta vesz részt. Oroszország és a balti államok azonban nem esatlakoztak hozzája. A bizottság munkaköre hármas: 1. műszaki munkálatok, 2. piacsabályozás, 3. európai álarközi egyezmények elősegítése.

Működése nemsokára gyümölcsöt termett: az 1933-ban Berlinben összeült plenáris, melynek elnöke Ostrovsky gróf volt, már teljes és befejezett piacfelosztással jöhetett. Az 1934. évre a kínálat és kereslet valószínű és megbeesült értékét egyenkint 4.200.000 *standard*-ban állapították meg (19,5 millió m³-ben) és az egyezményben résztvevő államok kvótáját is pontosan meghatározták. A sikert látva, 1934-ben Bécsben újabb értekezlet ült össze, amelyen Európa erdőgazdasága már 99%-ban képviseltette magát! Még Kanada is, mely az ottawai egyezmény óta mint európai fővásárló jelentkezett, elküldte a képviselőjét. Csak az Egyesült Államok, Norvégia és Lettország maradtak távol. A konferencia már beszámolhatott arról is, hogy a C. I. B. működése révén az európai fapiac stabilizálódott, az árak, a kereslet és kínálat kedvezőbb alakulása révén. A nemzetközi forgalom megkönnyebbítése érdekében a méretek egységesítését is programjába vette, meghatározta a következő, tehát 1935-ös év piacforgalmát, még pedig az 1934-es év standardmennyiségének alapján (azt 10%-kal csökkentve), végül pedig az 1935. évre Varsó székhellyel egy kongresszus összehívását vette tervbe. A varsói kongresszus munkálkodásának betetőzését jelentette az 1935. évi november 15-iki kopenhágai szerződés, melyet Európa fő faexportáló államai kötöttek meg oly célból, hogy Európa fapiacát, a C. I. B. által felállított

standardkereteken belül (3,850.000 standard az 1935. évre) maguk között felosszák. Ugyanez év decemberben az egyezmény, miután azt az érdekelt államok ratifikálták, életbe is lépett, az 1935-ös standardkeretet a következőképpen osztva meg:

Ausztria	275.000	standard
Finnország	1,005.000	„
Lengyelország	313.000	„
Románia	223.000	„
Svédország	820.000	„
Csehország	96.000	„
Oroszország	950.000	„
Jugoszlávia	168.000	„

Összesen tehát . . . 3,850.000 standard.

Az egyezményt aláíró államok egy végrehajtó bizottságot is állítottak fel, mely 6 tagból áll, ezek közül 3-at Finnország, Svédország és Oroszország, mint főfaexportáló államok, 3-at pedig a többi állam együttesen küld ki. Az egyezmény végrehajtásának ellenőrzésére egy ú. n. technikai bizottságot is delegáltak, amelybe minden egyezményes állam egy-egy képviselőt küld ki.

JOURNAL OF FORESTRY. 1936. VI—VII. sz.

Ringland: A nemzeti munkaszolgálat Németországban. (The C. C. C. in Germany.) 554—561. oldal.

A német nemzeti munkatáborok szervezete, feladatköre és eredményei méltán töltik el csodálattal az amerikai író, aki a hazájában nemrég életbeléptetett hasonló szervezet működését állítja szembe a sorok között a Harmadik Birodalomban oly jól bevált rendszerrel.

Részletesen ismerteti a szervezet felépítését a sorozástól kezdve az egyes rangfokokozatok elnyerésének feltételéig, a szolgálati idő, felügyelet és munkabeosztás megállapítását és különös figyelmet szentel a munkavállalás szabályozásának, illetőleg a munkatáborral együtt dolgozó vállalkozók kötelelességeinek, hangsúlyozván, hogy minden, a nemzeti munkatáborok által elvégzett feladatnak nemzetgazdasági szempontból feltétlenül eredményesnek és jövedelmezőnek kell lennie: ez a legfőbb felügyeleti hatóság vezérlő szempontja.

Hogy az általános gazdasági depresszió mellett munkaalkalm és kereseti lehetőség nyújtása révén az egész rendszer gazdasági és erkölcsi szempontból milyen óriási jelentőséggel bír, arra szükségtelennek tartjuk bővebben kitérni.

Metcalf: Szélfogó fasorok hatása citromligetek megvédésénél. (The influence of windbreaks in protecting citrus orchards.) 571—580. oldal.

A statisztikai adatokkal bőven felszerelt közlemény azért érdemel figyelmet, mert a mi Alföldünkön tapasztalható légköri viszonyokhoz hasonló körülményekből indul ki, ugyancsak egy nagy gyümölcstermő vidéknek (Kalifornia) érdekeit kívánván szolgálni.

A megfigyelt szélerősségek és a gyümölcsben okozott kár meglepő adatai után a különböző elgondolás szerint telepített szélfogó fasorok hasznos hatását adja komoly számokban, amelyek minden gyümölcsgazdát megfontolásra készíthetnek.

Legmegfelelőbbnek az egymástól 50—50 m távolságra ültetett egyes vagy kettős fasorok bizonyultak 15—20 m törzsmagassággal, amelyeknek védelme alatt egy-egy gyümölcsfa átlagosan 288 darab citromot érlelt meg, szemben a szélnek védtelenül kitett kertekkel, ahol egy-egy fa átlagosan alig 56 gyümölcsöt termett.

Az eredmények annyira kétségtelenné teszik a természetes szélfogók gazdaságosságát, hogy az ilyen minőségben alkalmazott fáknak a kellő magasságig való felnövéséig a kaliforniai gyümölcskertészet költséges léckerítések felállításától sem riad vissza.

Curtis: Ültetésekben okozott hókárok. (Snow damage in plantations.) 613—619. oldal.

Évek hosszú során át végzett megfigyeléseinek eredményeit szerző az alábbiakban foglalja össze:

1. A hótörés veszélyének elsősorban a csak egyoldalú koronával bíró törzsek vannak kitéve.
2. Az ilyen egyoldalú koronával bíró és a hó által letört törzseknek 80%-a a korona kifejlődésének irányában törik le.
3. Leginkább veszélyezteteti a hótörés a 4—8 cm középméretűvel bíró 6—8 m magas és némileg elnyomott koronájú törzseket.
4. Douglas-fenyő ültetéseknel az 1×1 méteres hálózatban vagy ennél sűrűbb kötelékben ültetett csemeték szenvedtek legtöbbet.
5. Fentiekből következik, hogy a hótörés veszélyét megelőzendő, a szabályos korona kifejlesztése céljából kerülni kell a túlsűrű ültetést, illetőleg a korona szabályos kifejlődése gondos gyéritésekkel biztosítandó.

Baldwin and Shirley: Erdészeti magvizsgálat. (Forest seed control.) 653—663. oldal.

A mag származásának fontossága ezidőszert már Amerikában is egyre jobban érvényesül és az európai viszonyokkal jól ismerős szerzők munkája azokról az eredményekről kívánja tájékoztatni az amerikai szakköröket, amelyeket a magvizsgálat kérdésében itt elértek.

Legrészletesebben természetesen Németország rendszabályai-
val foglalkozik, mint amelyek a legmesszebbmenő védelmet nyujt-
ják a német erdőgazdáknak a nem megfelelő származású maggal
járó súlyos következményekkel szemben és szigorú büntetéssel
sujtják a törvény ellen vétőket.

Felsorolja a közlemény a Dániában, Svédországban, Norvégiá-
ban, Svájcban, Hollandiában, Ausztriában, sőt Csehszlovákiában
is érvényben lévő intézkedéseket is.

Magyarországról, ahol ezen a téren még semmi sem történt,
természetesen nem eshetett szó.

**Denuyl: Szélfogó fasorok hasznos hatásának öve. (The zone of
effective windbreak influence.) 689—695. oldal.**

Az idevonatkozó irodalmi adatok ismertetése után saját kísér-
leteinek eredményeit közli, amelyeket különböző sűrűségű fa-
sorokkal végzett az ezek mögött különböző távolságban felállított
szélerősség-mérőkkel.

Ha a szél sebessége óránként csak 10 mérföld, vagy ennél keve-
sebb, a szélfogótól ennek kétszeres, négyszeres, illetőleg hatszoros
magasságával mért távolságban elhelyezett műszerek a szél erejé-
nek körülbelül azonos mértékű csökkenését mutatták, — átlagosan
80%-ot! — míg erősebb szél esetén a szélfogó lábától mért távol-
ság növekvésével természetesen a hatás is csökkent.

Hogy a fenti adatok milyen nagy mértékben hasznosíthatók
főleg erősen széljárta sík vidéken, mint például az Alföldünkön,
ez a gyümölestermelés szempontjából nem szorul bővebb magya-
rázatra.